

Opis źródła:

W XVI-wiecznej Polsce kradzież była traktowana jako poważne przestępstwo, a kary za nią mogły być bardzo surowe. W przypadku kradzieży drobnych przedmiotów, sprawcy mogli zostać ukarani chłostą, więzieniem, lub wygnaniem. Przypadek Zofii Bisównej pokazuje jak mogła być ukarana złodziejka-recydywistka.

Miejsce wydania:

Sprawa Zofii Bisównej z Koszyczek z 1584 r. oskarżonej o wielokrotne kradzieże, w: *Księga kryminalna miasta Krakowa z lat 1554–1625*, wyd. W. Uruszczak, M. Mikuła, A. Karabowicz, Kraków 2013, s. 336–339.

Tekst źródła:

Actum post festum Sancti Pauli 1584 [30 VI]. Zofia rodem z Koszyczek Bisówna Wawrzyńcówna wyznała dobrowolnie swoje złe uczynki, że kradła, do czego prawa nie miała. Naprzód panu Braniowskiemu kopieniak szary, zielonym sukmem podszyty, od żupana srebro.

2 articul. Wyznała, że też jeszcze wzięła temuż panu chustki ze złotem i srebrem, i wszedłszy, wzięła jeszcze poszwę 1 wielką, a 3 małych poszewek i koszul 4. [...]

Item 5 articul. Wyznała, że ukradła na Grodzkiej ulicy dwa półmiski i konewkę cynową.

Actum we wtorek Świętej Jadwigi [31 VIII 1584]. Była pytana drugi raz. Wyznała też to Zofia, że ukradła dziewce u Jakuba rzeźnika suknię zieloną uterfinową, aksamitny kształt i letnik, pasek. Za to była bita u pręgi i jest odkazana od miasta milę, kiedy by się kolwiek wróciła do Krakowa, będzie karana. Ona na to nic nie dbając na rozkazanie ichmość panów moich, [że] na gardle będzie karana, ona na to nic nie dbając, ważyła tego przyjść do Krakowa i przed tym ucho urżniono, ku temu.

I po tym za jej zły występek jest na sądzie Bożym. I jest skarana pod miecz. A jej Boże bądź miłościw.

Słowniczek pojęć:

Kopieniak - rodzaj płaszcz, szara opończa bez rękawów
Uterfinowa – z cienkiego sukna

Pytania do źródła.

Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i średniej (poziom podstawowy):

1. Jakie konsekwencje prawne poniosła Zofia za swoje czyny?
2. Jakie metody karania były stosowane w tym okresie wobec osób oskarżonych o kradzież?
3. Jakie znaczenie miała dla Zofii decyzja o powrocie do Krakowa, mimo wydanych jej zakazów?

4. Jakie społeczne i prawne normy dotyczące kradzieży możemy wywnioskować z tego dokumentu?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Jakie znaczenie miało ukaranie Zofii „pod miecz” w ówczesnym społeczeństwie? Jakie były postrzegane powody dla stosowania kary śmierci w takich przypadkach?

Literatura pomocnicza:

A.Moniuszko, *Prawo sądowe Rzeczypospolitej szlacheckiej (XVI–XVIII w.): Zarys wykładu z wyborem źródeł*, Warszawa 2017.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord – Joanna Kunigielis